

OVERDENKING

Een vreemde vogel

***“Sta op, ga naar de grote stad Nineve en predik tegen haar!”
(Jona 1:2a)***

Jona heeft breed zijn sporen getrokken in de kunstgeschiedenis. Zowel in jodendom, christendom als in de islam heeft hij krachtig tot de verbeelding gesproken. Ook in onze tijd is Jona geen onbekende. Bijna iedereen weet wel iets over Jona. Hij is bekend van afbeeldingen met die wonderlijke grote vis. Het verhaal is bekend, gehoord op school, zondagschool of in de kerk. Maar daar blijft het vaak ook bij. De meeste mensen kennen niet het hele verhaal van Jona. Toch moet je het boek Jona in zijn geheel lezen, wil je het echt verstaan en ontdekken dat het nog steeds bijzonder actueel is.

Roeiers

Jona wordt onder de kleine profeten gerekend. Profeten zijn roeiers, ‘roepers’ tegen de stroom in. Het zijn vooral verkondigers van Gods heil in een sociale of politieke situatie die dreigt vast te lopen. De naam Jona betekent ‘duif’. Jona is het vijfde boek van de twaalf kleine profeten. Deze vijfde plaats heeft waarschijnlijk chronologische redenen, want Hosea en Amos worden geacht in de tijd van dezelfde Jerobeam II te zijn opgetreden, terwijl Micha volgens het opschrift in latere tijd leeft. Het boek Jona wijkt wel opmerkelijk veel af van de andere profeten. Zo moet Jona met zijn prediking buiten de grenzen van Israël gaan. Maar het boek hoort zeker wel thuis onder de kleine profeten, want, zo lezen we in vers 1: ‘Het woord van de HEERE kwam tot Jona’. De regelrechte profetie blijft beperkt tot een paar woorden: ‘Nog veertig dagen, dan wordt Nineve weggevaagd!’ Jona, de duif onder de profeten, is geen vredesduif. Hij is eerder ‘een vreemde vogel’. Je zou kunnen zeggen: Jona is een vreemde eend in de bijt. In de kring van de twaalf kleine profeten is Jona een opvallende figuur.

Opdracht

De opdracht die Jona krijgt, luidt: ‘Sta op, ga naar de grote stad Nineve en predik tegen haar!’ Jona neemt echter de vlucht naar Tarsis. Als hij bij de haven komt, ligt er een schip gereed om naar Tarsis uit te varen! Dat komt goed uit en Jona gaat aan boord. Zo probeert hij de Heere en Zijn opdracht te ontlopen. Maar de Heere weet Jona te vinden. Hij laat een storm woeden, zo zwaar dat de ervaren zeelieden bevreesd worden. Ze werpen de

lading overboord en roepen hun goden aan. Jona slaapt echter door alles heen. De kapitein is verbaasd én ook geërgerd. ‘Sta op, roep je God aan!’ Al ben je dan geen zeeman, je kunt toch wel bidden!?’ Is het niet beschamend dat deze heidense kapitein aan een Godsgezant moet vertellen dat hij behoort te bidden.

Schuldig

In de nood wordt het lot geworpen. Zo willen de zeelieden te weten komen wie deze storm op zijn geweten heeft. ‘En het lot valt op Jona.’ Daar staat de schuldige, de profeet van de God van Israël! Ze vragen: wie ben je eigenlijk, waar kom je vandaan, wat is je beroep? Jona draait er niet omheen. Nee, hij probeert zich niet te verontschuldigen: ‘Ik ben een Hebreër en ik vereer de HEERE, de God van de hemel, de God die de zee en het land gemaakt heeft.’ Nu schrikken de zeelui pas goed! Wat moeten we met u doen? Het is duidelijk dat ze vergaan als er niet wordt ingegrepen. ‘Gooi me in zee, dan zal de zee jullie met rust laten. Want ik weet dat het mijn schuld is dat deze storm zo tegen jullie tekeergaat.’

Offer

De mannen gaan niet direct op zijn aanbod in. Eerst proberen ze nog het leven van Jona te sparen. Ze roeien wat ze kunnen. Maar tegen het oordeel van God kun je niet oproeien. Ook zij proberen eerst nog op menselijke wijze aan het oordeel te ontkomen, maar de Heere drijft hen zo in het nauw dat ze zich moeten overgeven. ‘Toen riepen ze de HEERE aan...’ Ze bidden tot God. Dan nemen ze Jona op en werpen hem in de zee. En de storm gaat liggen. ‘Toen werden de mannen zeer bevreesd.’ Zo’n machtige God hadden ze niet eerder ontmoet. Uit verwondering en ontzag brengen ze een offer aan de Heere.

Nieuw begin

Je zou zeggen: het verhaal is nu uit. De zondaar is gestraft, einde verhaal. Nu blijkt echter dat de Heere geen lust heeft in de dood van de zondaar, maar in zijn bekering en zijn leven! En bovendien zitten ze in Nineve nog steeds zonder het Woord van God. Jona moet naar Nineve! Het plan van God moet vervuld worden, door alle onwil en ongehoorzaamheid van de mens heen. ‘De HEERE liet Jona opslokken door een grote vis.’ Daar blijft hij drie dagen en nachten, tot de Heere met Jona een nieuw begin wil maken. En opnieuw klinkt dan: ‘sta op!’

Bijbellezing: Jona 1 t/m 4

R.H. Hekman